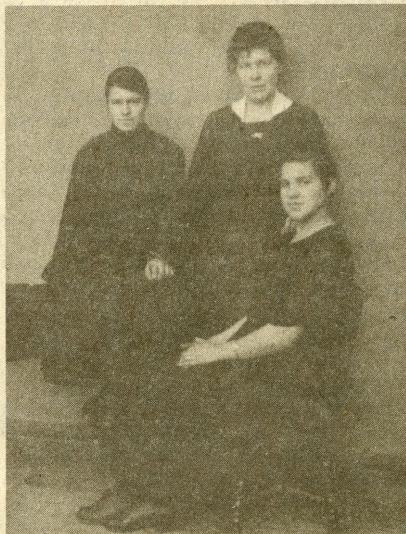

ÕPETAJA LAHKUMISTUND

Soome sõda on mu mällu sööbinud kahel põhjusel. Üht neist meenutan igal aastal jõulukuuske nähes. Seos on kinnistunud nende «jõulupuude» tõttu, mis Helsingi pommitamise ajal linna õhust valgustasid, et «löö» tootlikum oleks või nii. Toona, algkoolijärgsina ma veel kõike ei taibanud, kummatigi tekkis mingi seletamatu hirmutunne, ilmselt seetõttu, et nood «jõulupuud» Paidessegi paistsid. Ometi ei osanud ma siis veel arvata, et nilsugused valgustid varsti Tallinna kohalgi lõõmama hakkavad. Teine põhjus on märksa emotsionaalsem, vahetum, selline, mis lõi minusugusele mehehakatisele pisarad silma, kuigi ma teiste ees neid kangesti häbenesin. Soome sõda oli seks ajaks juba läbi, aga seos sellega püsis. Meie soomlannast õpetaja prl. Kehkeäläinen tuli viimast korda klassi, endal nägu nutune ja ise üldse kuidagi äraolev. Kahetsen, et ma ei mäleta õpetaja eesnime (või pole ma seda kunagi teadnud). Meie jaoks oli ta Õpetaja, kuigi me siis veel ei teadnud, et suur algustäht tähendab suurt lugupidamist.

«Lapsed,» ütles prl. Kehkeäläinen, «annan teile täna viimse tunni, lahkumistunni.» Ütles ja hakkas nutma. Klass istus hiiuvaikseks. Ei tea, mida mõtlesid teised, aga minul käis peast läbi: tähendab seepärast, et soomlane! Küllap mul oli õigus. Pärast lahkumistundi pole ma seda õpetajat enam näinud ega kahjuks

Fanny Kekäläinen
(keskel)
arvatavasti
koos õdedega.

ÕPETAJA LAHKUMISTUND

3

rus kestis kogu elu.

Halliste kihelkonnas asuvas Liplapi talus tegutses 1911.—1926. aasta detsembrini Eesti esimene põllumajanduse kutsekool, mille lõpetas 568 neidu. Fanny Kekäläinen töötas seal vähemalt aastatel 1913.—1924. Samal ajal juhendas ta ka Viljandis ja selle ümbruses kodumajanduskursusi. 1916. aastal võttis ta osa pr. Raamoti Tütarlaste Põllutöö ja Majapidamise Kooli kooliõpetajate kursustel Sakkapuul.

Pärast Liplapi kooli sulgemist 1926. aastal tuli Kekäläinen Paidesse. 1928. aastal oli ta Paide Algkooli õpetaja, 1937.—1938. õppeaastal aga Paide Täienduskoolis klassijuhataja. Ta töötas ka Paide Ühisgümnaasiumis. Paides elas ta Lai 6, Pärnu 15 ja 1937.—1941. aastani Pärnu 46.

Nõukogude ajal sai Fanny Kekäläisele saatuselikuks tema Soome päritolu. Et Nõukogude Liidu ja Soome Vabariigi suhted olid väga pingelised, nägi kommunistlik režiim ohtu ka üksikus juba aastates naisõpetajas. 1941. aasta kevadel viisid julgeolekutöötajad ta kodunt ära. Tema edasise saatuse kohta andmed puuduvad. Seni kinnitust leidmata väidete kohaselt olevat ta Prääma rabas maha lastud.

Me oleme elanud kaua režiimi all, kellele ei piisanud ainult inimese tapmisest, kaotada tuli ka mälestus temast. Kui tahame kindlustada endale tuleviku, peame kõigepealt teadvustama mineviku. Kaitstes oma ajalugu, kaitseme iseenest. Paide eesti keskkoolidel on minu arvates auvõlg kolme lugupeetud pedagoogi, kolme terroriohvri — F. Kekäläise, ... Liiviku ja A. Roosilehe ees. Nende mälestuseks võiks näiteks istutada kolm tamme Paide 1. Keskkooli esisele haljasalale.

* * *

KALJU ARPO

Paide Progümnaasiumi ja Paide Gümnaasiumi õpilastele on jäänud väga eredalt mällu kodumajandusainete õpetaja Fanny Kekäläinen. Poistele ta tunde ei andnud, aga kokkupuuteid meil temaga oli. Meie klassijuhataja, loodusteadlane preili Reet Aarma armastas oma klassiga üritusi korraldada. Vähemalt paar korda õppeaastas olid meil peoõhtud.

Peoõhtu algas eeskavaga, millele järgnes tants. Tantsu ajaks oli õpetaja Kekäläinen korraldanud ühte klassiruumi midagi kohvikutaolist. Tema juhendamisel olid meie klassi tüdrukud küpsetanud igasuguseid saiakesi, koogikesi ja küpsiseid. Küll olid need maitsvad!

Alati aurasid ka samovarid, kust saadi kuuma teed. Õpetaja Fanny Kekäläinen oli väga jutukas ja lahkus ise. Ta kutsus kõiki jooma-sööma, sest meie tüdrukud olid tema ütlemist mööda valmistanud «Euroopa kõige parema laua». Ja teed soovitas ta juua nii kuumalt, kui keegi kannatab. Olin kord samovaride hooldaja. Mul juhtus väike äpardus — samovar kustus ära. Püüdsin viga kõrvaldada, mis aga ei õnnestunud. Olin pisut tusane ja ei tea, kuidas lasksin endalegi märkamatuult lendu sõna «kurat». Õpetaja Kekäläinen tuli minu juurde, pani käe õlale ja lausus: «Kulla noormees, ärge vanduge! Kes vannub, jääb vanaks poisiks!» Ta muigas nii veetlevalt ja õpetas mulle, kuidas viga kõrvaldada. Ta käitus õpilastega alati väga heasoovlikult ja sõbralikult.

Tavapärane suurüritus meie koolis oli tutvumisõhtu septembri algul. Kooli saali oli paigutatud suur laud, kandikuil